

L'esposa d'Aníbal

Sembla indubtable que Aníbal, el més famós general de l'antiguitat, escollí una dona per a fer-ne la seva esposa i que aquesta era filla de les terres ibèriques.

Quan Amílcar, el seu pare, després de signar amb Roma el tractat que donava fi a la primera guerra púnica, i de reduir poc després la revolta dels mercenaris, emprengué el camí de Cartage cap a Ibèria passant per les Columnes d'Hèrcules, el seu fill Aníbal tenia nou anys. I mort Amílcar, en un combat amb els vetons el 229 a. JC., i també el seu gendre Asdrúbal, assassinat per un esclau gal el 221 a. JC., Aníbal fou nomenat general de l'exèrcit cartaginès quan tenia tot just vint-i-cinc anys.

Si Aníbal romangué ininterrompudament a la península fins que travessà el Pirineu, camí de Roma, en acabar el setge de Sagunt (219 a. JC.) i refer les seves forces, és natural que la seva esposa fos una filla d'aquestes terres.

El poeta llatí Sili Itàlicus, que fou un remarcable orador i també cònsol sota Neró, i que començà a escriure versos ja de gran, ens ha deixat el seu únic poema *Guerres Púniques*, descobert al segle XV en una presó subterrània del monestir de Saint-Gall i que dóna una impressió de veritat històrica.

Aquí trobem una extensa i exuberant referència sobre Imilcea, l'esposa d'Aníbal, que transcrivim a continuació: "En el temps en què Bacus domava els pobles de l'Ebre, armant les seves mènades amb els tirs, trontollava Calpe, amb el qual Míliqui, nascut d'un sàtir lasciu i de la nimfa Míriça, regnava al lluny, en els camps on havia vist el dia, i portava al front un corn semblant al del seu pare. Tals eren la pàtria d'Imilcea i el seu

noble origen. Era filla del focenc Castàlius, fundador de Càstuli, que rebé d'ell el nom de la seva mare, sacerdotessa d'Apol·ló. D'aquesta manera Imilcea s'elevava, pels seus avantpassats, a un origen sagrat" (Cant III).

L'estil ampul·lós del poeta nascut a Roma l'any 25, fa una mica pintoresc el fragment escollit. En el mateix cant del seu poema, Sili Itàlicus continua parlant del nostre personatge femení: "Imilcea volia acompanyar el seu espòs a Itàlia, però Aníbal li pregà de quedar-se a Gadir (Cadis), i tenir cura del fill. Volia estalviar-li les penes de la guerra." I més endavant: "La seva tendra esposa li donà un fill durant el setge de Sagunt, i li féu prometre que li ensenyaria la guerra per a lluitar contra Roma. Igual com ell, quan el fill sabrà parlar farà el jurament d'odi als romans."

Hauria estat particularment interessant que d'altres historiadors haguessin parlat, també, d'Imilcea, però no s'ha trobat més al·lusions directes sobre tan important figura.

L'historiador francès Jérôme Carcopino, en el seu estudi *Grandeurs et faiblesses d'Hannibal*, en ocupar-se de l'esposa del general cartaginès confessa que no existeix cap altra informació sinó la que dóna Sili Itàlicus i, després que Aníbal passa el Pirineu, cap més notícia.

No obstant això, nosaltres hem trobat en Titus-Livi, *Història Romana*, llibre XXIV, aquestes ratlles significatives: "Càstuli, ciutat d'Hispania molt forta i molt cèlebre, i tan lligada als cartaginesos que Aníbal hi havia escollit una dona..." Siensem que Titus-Livi nasqué a Pàdua l'any 58 a. JC., és a dir, vuitanta-tres anys abans que Sili Itàlicus, i que aquest darrer co-

mençà a escriure quan ja era gran, haurem de posar un espai de més d'un segle entre l'un i l'altre escriptors.

No és possible, doncs, que el poeta romà hagués inventat completament la dona que escollí Aníbal, perquè hauria calgut que la inventés abans l'historiador de Pàdua.

Potser seria lògic que acceptéssim l'existència del casament del jove general cartaginès. La seva extrema probitat i una conducta austera i respectuosa envers les dones, per tothom reconeguda, ens porten fàcilment a considerar que Aníbal necessità, els darrers anys d'estada a

Ibèria, una companyia afectuosa i d'un rang elevat, tal com corresponia a la seva personalitat i al seu prestigi. I aquesta companyia podia ésser, tanmateix, una princesa ibera.

Els testimonis que acabem d'aportar dels dos famosos escriptors llatins, ens ajuden a afermar-nos en aquesta creença. Podem, doncs, admetre sense arriscar-nos massa que Aníbal prengué la princesa Imilcea per esposa, i que aquesta li donà un fill durant el setge de Sagunt en terres ibèriques, potser en un indret que fou més endavant de parla catalana.

J. B. Xuriguera